

REGULAMIN KONKURSU *KSIĄŻKA MÓWI*

§1

Postanowienia ogólne

1. Konkurs organizowany pod nazwą *KSIĄŻKA MÓWI*, zwany dalej „Konkursem” to kolejna edycja potyczek młodych czytelników z dziełami wybitnych Polaków.
2. Celem Konkursu jest rozwijanie czytelnictwa oraz upowszechnianie dokonań artystycznych Adama Mickiewicza, Marii Konopnickiej i Józefa Mackiewicza. Konkurs jest wyjątkową okazją do przedstawienia utworów wybitnych polskich pisarzy w interpretacji młodych czytelników. Czerpiemy z literackiego dorobku Marii Konopnickiej, Adama Mickiewicza i Józefa Mackiewicza w roku, któremu wszyscy troje patronują. Autora „Pana Tadeusza” przypominamy jako wybitnego przedstawiciela polskiego romantyzmu. Postać Marii Konopnickiej przywołujemy z racji 180. rocznicy urodzin, zaś Józefa Mackiewicza upamiętniamy jako niezłomnego poszukiwacza prawdy i uniwersalnej wiedzy o człowieku uwikłanym w zbrodnicze totalitaryzmy XX wieku. Twórczość Adama Mickiewicza zinterpretują uczniowie szkoły podstawowej, co będzie okazją do refleksji nad kunsztem słowa poety oraz romantyczną wrażliwością, z którą wielu z nas może się utożsamiać. Pomysł zaproponowania dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych lektury mało znanych utworów Marii Konopnickiej pozwoli pokazać jej twórczość jako zapis uczuć kobiety o bogatej wrażliwości, kobiety nowoczesnej, krytycznie obserwującej rzeczywistość i rozumiejącej trudne doświadczenia egzystencjalne. Dla tej grupy uczestników znakomite pole do twórczej lektury stworzy wybitna powieść Józefa Mackiewicza – „Droga donikąd”, która opowiada o doświadczeniu totalitaryzmu, bowiem jej akcja dzieje się w latach 40. w okupowanej przez Sowieców Litwie. Ten temat jest szczególnie aktualny w obliczu wojny na Ukrainie, która dzieje się na naszych oczach. Inną, równie interesującą propozycją z dorobku Józefa Mackiewicza jest zbiór opowiadań i reportaży „Fakty, przyroda i ludzie”, publikowanych w prasie emigracyjnej we Francji i Wielkiej Brytanii. Głośne czytanie pozwoli docenić i zrozumieć różnorodne, także mniej znane, teksty trojga autorów, pozwoli spojrzeć na literaturę, jak na zbiór zapisanych doświadczeń, w których każdy, w każdym wieku, może odnaleźć swoje emocje.
3. Organizatorem Konkursu jest Departament Sportu i Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 8, 90-051 Łódź oraz Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu, ul. 3 Maja 46, 95-100 Zgierz, przy współpracy Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Łodzi, Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Piotrkowie Trybunalskim, Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Sieradzu, Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Skierniewicach.

4. Konkurs jest organizowany na terenie województwa łódzkiego.
5. Regulamin i lista szkół biorących udział w Konkursie, zostanie ogłoszony na stronie internetowej Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu: www.crezgierz.edu.pl. Konkurs promowany będzie także na stronach: www.lodzkie.pl/edukacja, www.cku-lodz.edu.pl, www.wodn.piotrkow.pl, www.cresieradz.edu.pl, www.creskierniewice.edu.pl.
6. Konkurs trwa **od 3 października 2022 r. do 1 grudnia 2022 r.** i podzielony jest na 3 etapy: szkolny, rejonowy oraz wojewódzki.
7. Konkurs jest skierowany do:
  - a) **uczniów klas VII – VIII szkół podstawowych**, dla których dedykowanym twórcą jest **Adam Mickiewicz**,
  - b) **uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych**, dla których dedykowanymi twórcami są **Maria Konopnicka i Józef Mackiewicz**.
8. Udział w Konkursie jest dobrowolny.
9. Przystąpienie do Konkursu oznacza akceptację niniejszego Regulaminu oraz wyrażenie zgody uczestników i rodziców/opiekunów prawnych niepełnoletnich uczniów na publikację imienia, nazwiska i wieku ucznia oraz nazwy szkoły w zakresie niezbędnym do realizacji celów związanych z Konkursem.

§2

Etap szkolny Konkursu

1. Uczestnikiem Konkursu może być każdy uczeń szkoły mającej swoją siedzibę na terenie województwa łódzkiego ze szkół, do których kierowany jest Konkurs.
2. Dyrektor szkoły powołuje Komisję weryfikującą uczestników spośród uczniów zgłaszających się do udziału w Konkursie. W skład komisji konkursowej powinni wchodzić: nauczyciel języka polskiego i nauczyciel bibliotekarz szkolny. Komisja oceni i wyłoni **dwóch laureatów etapu szkolnego**.
3. Uczniowie zgłaszający się do Konkursu przygotowują indywidualnie do przeczytania przed Komisją:
  - a) jeden utwór literacki (lub fragment utworu) **Adama Mickiewicza** dowolnie przez siebie wybrany z listy stanowiącej *Załącznik nr 3 do Regulaminu (dotyczy szkół podstawowych)*,
  - b) jeden utwór literacki (lub fragment utworu) **Marii Konopnickiej lub Józefa Mackiewicza** dowolnie przez siebie wybrany z listy stanowiącej *Załącznik nr 4 do Regulaminu (dotyczy szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych)*.

4. Interpretacja wybranego utworu (lub fragmentu utworu) nie może przekroczyć 5 minut.
5. Ocenie podlega nie wybór tekstu a jego interpretacja – umiejętność pięknego czytania z poprawną dykcją.
6. Finał etapu szkolnego polega na interpretacji głosowej, czyli odczytaniu przez uczniów przygotowanego tekstu przed Komisją, która ocenia prezentacje i wyłania zwycięzców.
7. Laureatów etapu szkolnego należy wyłonić do dnia **17 października 2022 r.**
8. Dyrektor szkoły po wyłonieniu dwóch laureatów etapu szkolnego zgłasza szkołę do etapu rejonowego w Centrach Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego według podziału zamieszczonego w *Załączniku nr 1 do Regulaminu*, w terminie do **20 października 2022 r.** na formularzu stanowiącym *Załącznik nr 2 do Regulaminu*. Skany zgłoszeń należy przesłać drogą elektroniczną na adres e-mail właściwego terytorialnie Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego, w temacie maila wpisując „Konkurs Książka Mówi”.

§3

Etap rejonowy Konkursu

1. Szkoła i uczeń uzyskują status uczestnika po zgłoszeniu swojego udziału do etapu rejonowego.
2. Etapy rejonowe organizowane są do dnia **15 listopada 2022 r.** w siedzibach Centrów Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego, do których przekazane zostały wyniki etapu szkolnego.
3. Centra powołują Komisje Rejonowe, w skład których wchodzi ich przedstawiciele, reprezentant bibliotek szkolnych oraz reprezentant nauczycieli języka polskiego.
4. Uczestnicy etapu rejonowego odczytują jeden utwór (lub fragment utworu), odpowiednio Adama Mickiewicza (uczniowie szkół podstawowych) oraz Marii Konopnickiej lub Józefa Mackiewicza (uczniowie szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych) wybrany przez siebie i zaprezentowany podczas etapu szkolnego.
5. Interpretacja głosowa wybranego utworu (lub fragmentu utworu) nie może przekroczyć 5 minut.
6. Komisja Rejonowa ocenia uczestników i wyłania **do pięciu laureatów** w każdej kategorii oraz przygotowuje listę reprezentantów do etapu wojewódzkiego.
7. Komisja Rejonowa powiadamia szkoły, których uczniowie zostali zakwalifikowani do etapu wojewódzkiego i przesyła listy zwycięzców do Wojewódzkiej Komisji Konkursowej do dnia **21 listopada 2022 r.**

§4

Etap wojewódzki Konkursu

1. Etap wojewódzki odbędzie się:
  - a) dla uczniów szkół podstawowych – **30 listopada 2022 r.** w Zgierzu,
  - b) dla uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych – **1 grudnia 2022 r.** w Zgierzu.
2. Organizatorzy etapu wojewódzkiego powołują Komisję Wojewódzką, w skład której wchodzi: przedstawiciel Departamentu Sportu i Edukacji, dwóch przedstawicieli Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu, aktor oraz po jednym przedstawicielu pozostałych Centrów Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego.
3. O kolejności wystąpień uczestników decyduje losowanie.
4. Uczestnicy etapu wojewódzkiego odczytają jeden utwór (lub fragment utworu), odpowiednio Adama Mickiewicza (uczniowie szkół podstawowych) oraz Marii Konopnickiej lub Józefa Mackiewicza (uczniowie szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych) wybrany przez siebie i zaprezentowany podczas etapu rejonowego.
5. Interpretacja głosowa wybranego utworu (lub fragmentu utworu) nie może przekroczyć 5 minut.
6. Ponadto uczestnicy etapu wojewódzkiego, oprócz przygotowanego wcześniej utworu (lub fragmentu utworu), przeczytają wylosowany utwór (lub fragment utworu) odpowiednio Adama Mickiewicza z listy stanowiącej *Załącznik nr 3 do Regulaminu* (uczniowie szkół podstawowych) oraz Marii Konopnickiej lub Józefa Mackiewicza z listy stanowiącej *Załącznik nr 4 do Regulaminu* (uczniowie szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych).
7. Losowanie i przygotowanie do prezentacji dodatkowego utworu (lub fragmentu utworu) odbywać się będzie w trakcie trwania występu poprzedniego uczestnika. Pierwszy uczestnik wylosuje dodatkowy utwór (lub fragment utworu) 10 minut przed swoim występem.
8. Uczestnicy będą oceniani w skali punktowej od 1 do 5 przez każdego członka Komisji Wojewódzkiej za każdy przeczytany utwór (lub fragment utworu). Łączna suma punktów przesądza o ocenie i zwycięstwie w Konkursie.
9. Lista laureatów etapu wojewódzkiego zostanie opublikowana na stronie Konkursu do dnia 5 grudnia 2022 r.

§5

Nagrody w konkursie

1. Nagrody książkowe do wartości 4000 zł otrzymają biblioteki 10 szkół województwa łódzkiego (łącznie 5 szkół podstawowych i 5 szkół ponadpodstawowych i/lub ponadgimnazjalnych), które jako pierwsze zgłoszą swoich kandydatów do etapu rejonowego. Zgłoszenia muszą być dokonywane do właściwego terytorialnie Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego. Nagrodzona zostanie biblioteka pierwszej zgłoszonej do właściwego Centrum placówki w kategorii szkół podstawowych i biblioteka pierwszej zgłoszonej placówki w kategorii szkół ponadpodstawowych i/lub ponadgimnazjalnych. Warunkiem otrzymania nagrody jest udział w Konkursie. Zgłoszenia można dokonać po wyłonieniu laureatów etapu szkolnego.
2. Na etapie rejonowym zostaną przyznane nagrody indywidualne: dla pięciu laureatów w kategorii szkół podstawowych oraz pięciu laureatów w kategorii szkół ponadpodstawowych i/lub ponadgimnazjalnych.
3. Na etapie wojewódzkim zostaną przyznane nagrody indywidualne: dla trzech laureatów w kategorii szkół podstawowych oraz trzech laureatów w kategorii szkół ponadpodstawowych i/lub ponadgimnazjalnych.
4. Na etapie wojewódzkim Konkursu przewidziane zostały wyróżnienia dla pięciu uczestników.
5. Nauczyciele sprawujący opiekę merytoryczną nad uczniami, którzy znajdą się w gronie laureatów etapu wojewódzkiego, otrzymają nagrody rzeczowe.
6. Wszyscy uczestnicy etapu rejonowego otrzymają upominki, a etapu wojewódzkiego dyplomy.
7. Laureaci Konkursu są zwolnieni z zapłaty podatku dochodowego od nagrody, gdyż jednostkowa wartość nagród nie przekracza 2000 zł. (art. 21 ust. 1 pkt 68 Ustawy z dnia 26 lipca 1991 o podatku dochodowym od osób fizycznych – Dz.U. z 2020 r. poz. 1426 z późn. zm.).

§6

Ochrona danych osobowych

1. Administratorem danych osobowych osób biorących udział w Konkursie (za które uznaje się zarówno uczniów, jak i przygotowujących ich do konkursu nauczycieli) jest dyrektor Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu, 95-100 Zgierz, ul. 3 Maja 46.

2. Administrator danych wyznaczył Inspektora Ochrony Danych, z którym można się skontaktować w sprawie przetwarzania danych osobowych drogą elektroniczną na adres: iod@crezgierz.edu.pl
3. Dane osobowe będą przetwarzane w celu organizacji, przeprowadzania i promocji Konkursu, a w przypadku przyznania nagród również w celu publikacji informacji o laureatach i osobach wyróżnionych na stronach internetowych Organizatora.
4. Podstawą prawną przetwarzania danych osobowych osób biorących udział w Konkursie jest:
  - a) wykonanie zadania realizowanego w interesie publicznym (art. 6 ust. 1 lit. a RODO) w związku z ustawą z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa,
  - b) w zakresie wizerunku oraz publikacji imienia, nazwiska, wieku oraz szkoły, do której uczęszcza uczeń – dobrowolnie wyrażona zgoda z art. 6 ust. 1 lit. a RODO.
5. Odbiorcami danych osobowych osób biorących udział w Konkursie będą przedstawiciele Organizatora przeprowadzający Konkurs, członkowie Komisji Konkursowej oraz użytkownicy stron internetowych Organizatora, a ponadto dostawcy systemów informatycznych i usług IT oraz podmioty upoważnione na podstawie przepisów prawa. W przypadku laureatów nagród, odbiorcą danych może być operator pocztowy, jeśli nagrody te będą wysyłane drogą pocztową.
6. Dane osobowe będą przetwarzane przez okres trwania procedury konkursowej oraz późniejszych działań informacyjno-promocyjnych, a następnie klasyfikowane i przechowywane zgodnie z Jednolitym Rzeczowym Wykazem Akt, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 roku w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych.
7. Osoby biorące udział w Konkursie/rodzice/opiekunowie prawni uczestników mają prawo dostępu do swoich danych, ich sprostowania oraz usunięcia lub ograniczenia przetwarzania w przypadku wystąpienia przesłanek określonych w art. 17 i 18 RODO.
8. W zakresie, w jakim udzielono zgody na przetwarzanie danych osobowych osoby biorące udział w Konkursie/rodzice/opiekunowie prawni uczestników mają prawo do jej cofnięcia w dowolnym momencie. Cofnięcie zgody nie ma wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, którego dokonano na podstawie zgody przed jej wycofaniem.
9. W zakresie, w jakim dane są przetwarzane na podstawie art. 6 ust. 1 lit. a RODO przysługuje osobom biorącym udział w Konkursie/rodzicom/opiekunom prawnym uczestników prawo do wniesienia sprzeciwu na podstawie art. 21 RODO.
10. W przypadku uznania, że przetwarzanie danych narusza przepisy RODO, osobom biorącym udział w Konkursie/rodzicom/opiekunom prawnym uczestników przysługuje

prawo do złożenia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych na adres:
Urząd Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa.

11. Podanie danych jest dobrowolne, ale niezbędne do wzięcia udziału w Konkursie.
Skutkiem niepodania danych jest brak możliwości wzięcia udziału w Konkursie.
12. Informacje o zasadach przetwarzania danych osobowych w Centrum Rozwoju Edukacji
Województwa Łódzkiego w Zgierzu publikowane są pod adresem
<http://bip.lodzkie.edu.pl/wp-content/uploads/2021/12/rodo.pdf>

UWAGA: Organizator zastrzega sobie możliwość zmian regulaminu Konkursu w razie okoliczności niezależnych od niego, w tym związanych z zagrożeniem występowania COVID-19.

Wykaz Centrów Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego z podziałem na powiaty

- 1) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Łodzi** – miasto Łódź,
powiaty: pabianicki, łódzki wschodni
e-mail: sekretariat@cre-lodz.edu.pl

- 2) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego Piotrkowie Trybunalskim** –
miasto Piotrków, powiaty: bełchatowski, opoczyński, piotrkowski ziemski,
radomszczański, tomaszowski
e-mail: biuro@crepiotrkow.edu.pl

- 3) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Sieradzu** – miasto Sieradz,
powiaty: sieradzki, łaski, pajęczański, poddębicki, wieluński, wieruszowski,
zduńskowolski
e-mail: cre@cresieradz.edu.pl

- 4) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Skierniewicach** – miasto
Skierniewice, powiaty: brzeziński, łowicki, skierniewicki ziemski, rawski
e-mail: crewl@creskierniewice.edu.pl

- 5) **Centrum Rozwoju Edukacji Województwa Łódzkiego w Zgierzu** – miasto Zgierz,
powiaty: kutnowski, łączycki, zgierski
e-mail: sekretariat@crezgierz.edu.pl

.....
Pieczęć szkoły

**KARTA ZGŁOSZENIA SZKOŁY DO UDZIAŁU
W KONKURSIE KSIĄŻKA MÓWI**

1. Dane dotyczące placówki szkolnej:

Pełna nazwa szkoły biorącej udział w konkursie	
Adres szkoły (ulica, numer, kod pocztowy, miejscowość)	
Adres e-mail i nr tel. szkoły/placówki	

2. Lista uczniów zakwalifikowanych do etapu rejonowego wraz z listą wybranych utworów:

L.p.	Nazwisko i imię ucznia, klasa	Wybrany utwór	Nazwisko i imię nauczyciela-opiekuna
1.			
2.			

.....
Miejscowość i data

.....
Podpis dyrektora szkoły wraz z pieczęcią

.....
Pieczęć szkoły

**KARTA ZGŁOSZENIA UCZNIA
DO KONKURSU KSIĄŻKA MÓWI**

1. Imię (imiona) i nazwiska ucznia.....
2. Klasa .....
3. Adres e-mail ucznia/rodzica.....

Oświadczam, że zapoznała(e)m się z Regulaminem Konkursu KSIĄŻKA MÓWI i akceptuję jego treść oraz wyrażam zgodę na wykorzystanie wizerunku utrwalonego na zdjęciach dokumentujących przebieg Konkursu KSIĄŻKA MÓWI.

.....
Miejscowość i data

.....
Czytelny podpis uczestnika lub rodzica/opiekuna prawnego

Wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych w celu przeprowadzenia i realizacji Konkursu KSIĄŻKA MÓWI.

.....
Miejscowość i data

.....
Czytelny podpis uczestnika lub rodzica/opiekuna prawnego

Wyrażam zgodę na udział mojego dziecka w Konkursie KSIĄŻKA MÓWI.

.....
Miejscowość i data

.....
Czytelny podpis rodzica/opiekuna prawnego

Propozycje lektur dla uczniów kl. VII-VIII szkoły podstawowej

Twórczość Adama Mickiewicza:

1. Mickiewicz Adam, *Rękawiczka*, ballada, *Wybór poezyj*, Tom I, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1997
2. Mickiewicz Adam, *Niepewność*, *Wybór poezyj*, Tom II, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1997
3. Mickiewicz Adam, *Burza*, sonet, *Wybór poezyj*, Tom II, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1997
4. Mickiewicz Adam, *Śmierć Pułkownika*, *Wybór poezyj*, Tom II, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1997
5. Mickiewicz Adam, *Komar, niewielkie lichoo...*, *Wybór poezyj*, Tom II, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1997
6. Mickiewicz Adam, *Żaby i ich króle*, bajka, *Wybór poezyj*, Tom II, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1997
7. Mickiewicz Adam, *Lis i kozioł*, bajka, *Wybór poezyj*, Tom II, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1997
8. Mickiewicz Adam, *Pan Tadeusz*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1980, fragment Księgi III: *Grzybobranie*, od 260 do 289 wersu
9. Mickiewicz Adam, *Pan Tadeusz*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1980, fragment Księgi VIII: *Dwa stawy*, od 31 do 50 wersu
10. Mickiewicz Adam, *Dziady cz. II*, ballada *Upiór*, Biblioteka Cyfrowa Wolne Lektury, <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/dziady-dziady-poema-upior.html>

Propozycje lektur dla uczniów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych

Twórczość Marii Konopnickiej:

Poezja

1. Konopnicka Maria, *Contra spem spero*, *Poezje*, Czytelnik, Warszawa 1977
2. Konopnicka Maria, *A jak poszedł król na wojnę...*, *Poezje*, Czytelnik, Warszawa 1977
3. Konopnicka Maria, *Na obczyźnie*, *Poezje*, Czytelnik, Warszawa 1977
4. Konopnicka Maria, *Nie było dla nas godziny ni chwili...*, *Poezje*, Czytelnik, Warszawa 1977
5. Konopnicka Maria, *Z teki Grottgera*, *Poezje*, Czytelnik, Warszawa 1977
6. Konopnicka Maria, *Imagina. Z pieśni I (Na co się przyda cała mądrość świata...)*, *Poezje*, Czytelnik, Warszawa 1977
7. Konopnicka Maria, *Rozsypana perlami...*, *Poezje*, Czytelnik, Warszawa 1977

Proza

1. Konopnicka Maria, *Ischl*, Cz. I, Nowele, Tom I, Czytelnik, Warszawa 1974
2. Konopnicka Maria, *Marianna w Brazylii*, Nowele, Tom III, Czytelnik, Warszawa 1974
3. Konopnicka Maria, *Moja cioteczka. Fraszka*, Nowele, Tom II, Czytelnik, Warszawa 1974
4. Konopnicka Maria, *Na rynku*, Nowele, Tom II, Czytelnik, Warszawa 1974

Twórczość Józefa Mackiewicza:

1. Mackiewicz Józef, *Droga donikąd*, (wydanie dowolne)
2. Mackiewicz Józef, *Fakty, przyroda i ludzie*, (wydanie dowolne)